

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

J. W.
815

Indúlt Bétsből, Kedden, November 2-dik napján, 1813-dik esztendőben.

A' tsatázó mezőkről.

Itt következik az a' Lipsiai közönséges újság levelekben kijött tudósítás, mellyről a' közelébbi Magy. Kurir leg utolsó lapján röviden emlékeztünk.

Noha mi, így szól az említett újság levél, az eddig történt dolgokról keveset tudtunk: mindazáltal az Octob. kezdetétől fogva minden oldalról félbe szakasztatott egyességek, és gyakorta 's tsak nem minden nap hallatott ágyú durrogások minket arról meg győztek, hogy számos ármadák legyenek a' mi szomszédtságunkban.

October 14-ik napján Napoleon Császár hozzánk jöven fő hadi szállását Reudnitzbe, tőlünk egy fertály mértföldre tette által. Az egész ármadája, melly az Albis folyóvíztől vissza jött, 's városunk környékét elborította és elpusztította, követte őtet. Octob. 15-ik napján tsak néhány apró tsatázásokról hallottunk, mellyek előjáró postái voltak azoknak a' szomorú játékoknak, mellyek majdan következendők valának. Octob. 16-ik napján, reggeli 8 órakor, városunk egész környékénn oly nagy 's irtóztató verekedések kezdődtek, mellyekhez hasonlókról semmi krónikák nem emlékeznek. Mintegy 400 ezer ember állott egymással által ellenbe annak meghatározására, hogy ennekutánna is sza-

bad legyen a' népeknek magokban való felállások, vagy hogy egy hódoltató szabad akaratjának legyenek alája vettette. Szakadatlanul durrogtak városunk körül az ágyúk, sok faluhelységek lángoltak. — Haszontalanul hirdették a' Frantzia tisztviselők a' győzedelmet, megtzáfolták őket mind a' szemmel látott dolog, mind a' jobban jobban közelgető ágyú ropogások, mellyek tsak a' nap lemente után szűntek meg.

Octob. 17-ikén ismét elkezdődött a' sebes lövöldözés, 's egész délig tartott, hanem akkor egy kevéssé meg tsendesedett, de ez a' tsendesség rövid ideig tartott. Octob. 18-ikán, reggeli 8 órakor, újobban elkezdődött a' heves verekedés, mellynek közép pontya a' Probsthaydai és Wachau vidékek voltak. — Városunkat az irtóztató ágyúzás szüntelen reszkettette. A' gyalogságnak bafalionként való tüze egy szempillantatig sem szűnt meg. Sok faluhelységek lángba voltak; minden szempillantatban nagy nyughatatlansággal vártuk ennek a' véres játéknak végződését, de ekkor is veres színben mentle a' nap, és még ekkor vége nem lönn ennek a' valóságos szomorú játéknak, jóllehet mi a' Fr. bagáziás szekereknek hosszú sorban Naumburg felé való menéseket jól láttuk. A' békövetkezett éjjel a' Fr. ármadának nagy része is arra fordította a' kantár szarát.

Octob. 19-ik napja örök emlékezetben marad városunknak. — Az ágyú durrogások közelgettek hozzánk; a' Fr. armada hátra vonta magát; 10 óra után maga *Napoleon* Császár is elhagyott bennünket, minden kapuink előtt vakmerő verekedés kezdődött, városunkat reá rohanással foglalta el a' szövetséges armada, mellyet magok vezettek bé az öszve szövetkezett Fejedelmek, kiknek látásokon felette örvendettek a' lakosok. — Az igaz ügy győzedelmeskedett; a' népeknek magokban való fenn állások megszabadított, a' Ré-nusi szövetség eltöröltetett; a' meg szabadított népek dítsérik a' Mindenhatót; és azoknak a' Fejedelmi nagy hősöknek neveiket, a' kik őket meg szabadították, szüntelen magasztalják.

A' Frantzia nagy armádának megvertetése, és Lipsia városának Octob. 19-ik napján lett elfoglaltatása után, az ott volt 10 ezer főből álló Fr. katona őrizet a' győzedelmek előtt fegyverét le rakta. — Ezen a' napon leg elsőben is a' Fels. Prussziai Király lovaglott bé azon városba, kinek eleibe menvén az öreg Szakszóniai Király, őtet megölelte 's megtsókolta. — Azután a' Fels. Austriai és Orosz Császárok is bé mentek oda, és Eő Felségeket is megölelte 's megtsókolta a' már sok viszontagságokat szenvedett Szakszóniai Király. — Végtére a' Svécziai Korona hertzeg is oda érkezett, 's mindnyájan sziveknek tellyeségéből örvendettek, hogy a' maga győzedelmeiben felfúvalkodott *Napoleon* Császár meg aláztatott, az ő szemfényvesztő győzhetetlenségének vége lönn, és hogy Német Országnak szabadtsága, 's Európának függetlensége Lipsiában megnyerett. — A' 75 vagy 80 ezer emberre olvadt Fr. nagy armada éjjel nappal hátrál, szüntelen űzetik a' győzedelmes seregek által, semmi pihenést nem adnak annak. — A' *Napoleonnal* szövetségben volt Német Országi Fejedelmeknek az ő hadi szol-

gálatjában volt hadi seregeik, mint p. o. a' Szászok, a' Würtembergi, Bádeni, Bavariai, Hesszen-Darmstadt, a' Weszfáliai, sőt még a' Lengyel Országi hadi népek is egymásután az ő zászlóját elhagyják, és a' melly buzgósággal vitézkedtek eddig mellette, olyannaal, sőt még nagyobb viselik most ellene fegyvereket.

~~~~~

A' 24-ik Octoberi Norimbergai közönséges újság levelek azt hirdetik, hogy a' szövetséges Fejedelmek mellé állott Bavariai Királynak hadi seregei avval kezdeték el a' Frantziák ellen való ellenségeskedéseket, hogy a' múlt Oct. 21-ik napján Würzburgot (Herbipolist) elfoglalták, 's abba a' Korona hertzegnek *Károly Augustusnak* K. Sz. lovas serege, és a' Székely huszárok bészállítottak. A' lakosok ezen való örömeiket két napi vendégeskedéssel, és sokféle vígságokkal jelentették ki, házaikat éjelenként kivilágosították, és sok vivat kiáltásokkal hódoltak a' szövetség seregeknek.

~~~~~

Német Országnak északi részében is haldokló állapotban van a' Frantzia fegyvernek szerentséje. A' Hanseatika városok is egymás után fel szabadúlnak a' jövevényeknek igájok alól. — Generál Tettenborn a' múlt October 15-ik napján Bréma városát a' Frantziáktól vissza vette, mellynek megszabadításában következő hadi fortéllyal élt: Octob. 9-ikén Boitzenburgból ki indulván a' vezérlése alatt lévő sereggel a' következett éjjel az Albis folyóvízen által ment, és járatlan úton, sebes lépésekkel a' Wézer folyóvízhez nyomult, és noha a' szüntelen tartott esőzések miatt sem a' gyalogságnak folyvást marsirozni, sem az ágyúkat olly sebessen vinni, mint kellett volna, nem lehetett, még is miudazáltal Octob. 12-ikén Verdenhez ér-

tek, a' nélkül, hogy az ellenség az ő Bréma-hoz való közelgetéseket meg sajdította volna.

Octob. 13-ik napjának reggelén, a' midőn a' Generál *Tettenborn* corpora hirtelen megjelent volna Bréma előtt, valamint a' lakosok, úgy az ott volt Frantziák is nagyon meg rémültek, kivált midőn értesekre esett volna, hogy Kozákok is számosan legyenek a' Generál *Tettenborn* corpusánál. — Frantzia Oberster *Thüllier*, az ott őrizetben volt Fr. katonaság-vezérje, a' nem régiben oda ment Schweitzer batalliont az ellenséggel való apró tsatázásra a' külső városokba ki küldötte, a' melly eleinte jól viselte ugyan magát, de minekutánna sűrű zápor golyóbis repített volna rájuk, egyszeriben megrémültek, és rész szerént a' Kozákoktól lenyakkasztattak, rész szerént el fogattattak. Azonközben a' szövetséges seregek a' külső városokat elfoglalták, minden bátran viaskodott az ellenséggel, míg végtére az ágyúk is oda érkezték a' város haubitz gránátokkal, az ellenség pedig vas záporokkal lövöldöztetett volna. Ekkor osztán több helyeken istűz támadt a' városban, mellyre semmit sem ügyelvén a' benn volt lakosok, továbbra is ellentállani, és lakhelyeket vakmerőképen védelmezni igyekeztenek. — Generál *Tettenborn* nyakasságokat nem tekintvén a' város ágyúztatását félbe hagyatta, és az alatt, míg a' többi gyalogság oda érkezett volna, a' várost felkérte.

Thüllier Frantzia Obersternek halála, a' ki October 14-ik napján, reggel a' város tőlésein agyon lövetett, és a' Helvétus seregeknek zenebonáskodása arra bírták végtére mind az ott őrizetben volt ellenséget, mind a' lakosokat, hogy hadi gyűlést tartván, a' Gen. *Tettenborn*tól eleikbe adatott feltételeket bizonyos meghatározásokkal elfogadták, kiváltképen minekutánna bizonyosan megértették volna, hogy Generál *Tettenborn* maga is jelen legyen

a' szövetséges seregeknél, és hogy a' város kemény ostromlására a' szükséges rendelések már is megtétettek volna. — Octob. 15-ikén az egyezés elkészült Obristlajtnant *Pfuel* és a' Frantzia Kommendáns Fő Strázsamester *Devallant* közt. — Generál *Tettenborn* olly feltételek mellett, hogy a' Brémában volt katona őrizet, a' szövetséges Fejedelmek ellen fegyverével egy eszten-deig nem szolgál, őket szabadon bocsátotta, úgy mindazáltal, hogy minden fegyvereket, munitziókat, ágyúkat, magaziumaikat, és kasszákat hátra kellett hagyni, azon napon ki is marsiroztak onnan. — A' Helvétus katonák között sokan szolgálatot vettek a' Generál *Tettenborn* corpusánál, még hadi tiszték is. 14 ágyú, két mozsár ágyú, sok puska, sok mindenféle fegyver, és nem kis summa pénz találtatott a' hadi kasszában.

A' Feldmarsal *Blücher* armadájának a' Lipsiai verekedés után előbre való nyomulásáról, és *Weissenfelsnek* elfoglaltatásáról következő környülállásos és hitelt érdemlő tudósítást vettünk: „October 19-ik napját követett éjjel a' *Langeron* és *Sacken* Orosz Generálisoknak osztály seregeik Skeuditzben háltak, Generál *York* pedig Hallában. A' következő napon Orosz Generál *Wasilsikoff*, a' ki az Elster folyóvizén által ment, Lützen ellen nyomult, és ott 2000 embert fogott el az ellenség között. — A' Lipsia mellett lévő hidak még el nem készültek egészen, mellyre nézve a' *Langeron* és *Sacken* Orosz Generálisok vezérlések alatt lévő hadi seregeket, Skeuditzből Lützenbe küldötte Feldmarsal *Blücher*, a' hol 10 vagy 11 ezer főből álló utól serege (arriergardéja) volt az ellenségnek. Az alatt a' Hálából Műchem ellen marsirozott *York* Generálnak hírül adatván, hogy az ellenség Weissenfels mellett, a' Sala folyóvizén vissza ment, hogy e' szerént Freyburg mellett, az Unsruth folyó-

vizen által magát vissza vonhassa (Ez az utolsó folyóvíz Thuringiában Eichsfeld, Hasszia és Braunschweig közt fakad, 's Naumburgtól nem messze a' Szálába omlik) a' *Blücher* F. Marsal parantsolatjára, könnyű lovassággal 's artilleriával utánna ment az ellenségnek.

Octob. 21-ikén virattakor a' *Sacken* és *Langeron* Generálisoknak osztály seregeiket Weissenfels felé küldötte F. Marsal *Blücher*, a' hol az ellenség észre vévén ezeknek hozzája való közelgetéseket, az ott lévő hidat megégették, mindazáltal frissen megépíttetvén azt a' nevezett Marsal, az említett két corpust a' Sala vizén által küldötte. — Azonközben Generál *York*, annak megakadályoztatására, hogy az ellenség a' maga bal szárnyát ki ne terjessze, és több úton ne marsirozzon. Querfurt felé fordult. Prusszus Obeéster *Henkel* észre vévén, hogy köztök számos Austriai, Prusszus, és Orosz hadi fogoly katonák légyenek, és erős őrizet alatt Bibra felé vitessenek, mingyárt utánnok men, az őrzőket megtámadta, el fogta, és 100 tisztet, 's 4000 köz embert meg szabadított a' hadi fogságból.

Mivel *Eckartsberg* felé (kis város Thuringiában) meg lehető's ágyúzás hallatott, szükségesnek tartotta Generál *York* az ellenséget megtámadni, hogy annál fogva őket késleltesse. Azért is mingyárt Freyburg felé indult, keményen kezdett a' gyalogság tüzelni, hátrabb nyomatott az ellenség, 1200 ember 18 ágyúval és számos munitziós szekerekkel együtt elfogott. Részünkről mintegy 4 vagy 5 száz ember holt meg, és esett sebbe. Virattakor a' szövetségeseeknek előseregeik Freyburgba bémentek. — Lehetetlen azt a' zűrzavart vólta képen leírni, mellyel az ellenség azon városból reggeli három órakor ki takarodott. Egy fertály mért földni messze ségre az Unstruthi folyóvizig azoknál az ágyúknál, puskaporos és munitziós szeke-

reknél egyebet, mellyeket a' hátráló ellenség rakásra hányt, látni nem lehetett.

Octob. 22-ikén Freyburg és Laucha közt bárom hidat tsináltatott F. Marsal *Blücher* az Ustruch folyóvízen, mellyeken még azon napon által ment az ármáda, és Bibra 's Kloster Heszler mellett letelepedett. A' következő napon Sommerda és Schlosz Wippach mellett a' Sléziai ármáda állított ki. Ugy látszik, hogy az ellenséges seregek Erfurt felé menni szándékoznak.

Olaszországban is jól szolgál a' Cs. Kir. ármádanak a' hadi szerentse, és naponként mind bellyebb bellyebb nyomúl azon földbe. Az azt kommandírozó fő vezér F. T. Mester Báró *Hiller* a' maga mostani fő hadi szállásából *Brixenből*, Tyrolisnak egyik nevezetesebb városából olly tudósítást küldött Octob. 22-ik napján a' hadi Tanátshoz, hogy F. M. Lajtinant *Fenner* a' kormánya alatt lévő osztály sereggel *Trient* alá nyomúlt, annak kastélyát szorosán békerítette, és osztály seregének jobbszárnyával az Ets, vagy Adige folyóvíz mentében *Dro-ig*, bal szárnyával pedig *Borgo-Valsuganáig* nyomúlt előre, hogy F. M. Lajtinant Marquis *Somariva* a' fő kolonéval Botzenbe ment, és hogy Gen. Major *Eckhardt* a' Piave völgyén előre nyomúlt, Bellunóból az ellenséget nagy veszteséggel kihajtotta, és hogy azt végtére hátrálni kényszerítvén űzőbe vette.

F. M. Lajtinant *Radivojevich* Octob. 23-ikán arról tudósította a' Fels. hadi Tanátst Görzsből, hogy az ellenség Isonzóból Palma-nuova és Udine felé erőssen hátráljon, hogy Generál Gróf *Stahremberg* a' maga előseregével őtet erőssen űzi, és hogy mihelyt az Isonzó folyóvízen az ellenségtől elrontatott hid ismét felépül, maga a' fellyebb nevezett Cs. K. F. M. Lajtinant is utánnok megyen.

B é t s.

Tökéletes megelekedéssel olvasta az ide való Publikum, hogy Eő Csász. és Ap. Királyi Felsége minden Szakszóniai városokban rendkívül való örömmel 's tisztelettel vétetik a' lakosoktól, a' kik úgy tekintik Eő Felségét, mint minden eddig szenvedett inségeikből való megszabadító-jokat, sőt úgy hiszik, 's úgy vallyák, hogy ha Eő Felsége a' szövetséges Fejedelmekkel öszve nem szövetkezett, és győzedelmes fegyverét az ő fegyverekkel öszve nem kaptsolta volna, sem az ő sok esztendőig tartott nyomorúságoknak, sem Európa nyughatatlanságának vége nem lett volna darab ideig.

Az itt egynéhány hetekig múltatott, és minden illendő tisztelettel fogadtatott Orosz nagy Hertzeg Asszcnnyok, a' Fels. Orosz Császárnak *I. Sándornak* kedves húgai *Maria Pawlowna* a' Szaksz-Weimári örökös Hertzegnek *Károly Fridriknek* kedves élete párja, és *Katarina Pawlowna* néhai *Péter Fridrik* Oldenburgi hertzegnek ifjú özvegye; az elsőbb, a' közelebb múlt héten innen Prágába, az utolsóbb pedig Octob. 12-ikén innen Marienzellbe útaztak. Az utolsóbbat Nador Ispány és testvér öttse *János* Cs. Kir. Fő Hertzegek Felséges Urunknak kedves testvér öttsei egészen Grätzig kísérték, a' hol Eő Csász. nagy Hertzegsége egynéhány napokig való múltatása, és minden ott lévő fábrákának megnézések után, Octob. 20-ik napján tovább útazott.

Méltóságos Királyi Tanátsos *Heyden-dorf Mihály* Urat Megyes városának számos esztendőig való igen nagy érdemű Polgármesterét, a' Fels. uralkodó Fejedelmnek, a' Hazának, és a' Szász nemzetnek sok esztendőig nagy megkülömböztetéssel tett hív szolgálatjára nézve, a' Leo-

pold rendjének kis keresztes tagjává tenni méltóztatott a' mi érdemeket betsüllő és megjutalmaztatni kívánó Felséges Fejedelmünk.

Leg újabb hadi Tudósítások.

A' Csász. Kir. és Baváriai egyesült hadi seregeknek fő vezérjek, lovasság Generálissa Gróf *Wrede* Würtzburg városának elfoglaltatása után, Oct. 23, és 24-ik napjain, a' Ménus folyóvízen által ment, és azon hólnap 28-ikán Aschaffenburgba lenni szándékozott. Ez a' folyóvíz, melly a' Cseh Országi határokon, a' Fichtelberg nevezetű nagy hegyek közt ered, két folyóvízből áll, úgymint a' fejer és veres Maynból, és minekutánna eredetétől 60 mértföldet elfut, *Culmbach* városán alól öszve foly, és Moguntzia városa mellett a' Rénusba omlik.

A' Német Országi Correspondensnek 26-ik darabjában azt olvassuk, hogy egy Württembergi Kir. Követ, az előtt való napon, t. i. Octob. 25-ikén számos kötsikkal a' szövetséges Fejedelmeknek fő hadi szállásokra útazott, mi végre, akárki is könnyen gyaníthattya. — Illyenképen a' Rénusi Szövetségnek nevezetesebb tagjai egymásután mind elhagyják Napoleon Császárt.

A' magános tudósítások szerint, Württemberg a' azt ostromló szövetséges seregeknek meghódolt, semmi reménységenem lévén az ostrom alól való felszabadíttatáshoz, mellynek tüze a' városnak leg nagyobb részét megemésztette. A' benn volt katoná őrizet szabad elmenetelt kért a' győzedelmesektől, de azt meg nem nyerte. — Hasonló hírek folynak Drézda városáról is; mindazáltal sem az elsőbről, sem az utolsóbról semmi officiális tudósítást sem olvastunk még eddig.

Napoleon Császárnak hollétéről és fő hadi szállásáról semmi bizonyost nem ol-

vasúnk. Néhány újság levelek azt állítják, hogy a' Lipsiai irtóztató útközet után megmaradt ármadájának töredékjével az Albis alsó része felé fordult legyen, hogy Marsal Davoustal akarja magát öszve kaptsolni, 's vele együtt újabb szerentsét próbálni. Mindazáltal, mivel a' Frantziák nagy réműlésben vannak, akarmi próbát tegyen ő, nem boldogúlhat. — Mások azt hírelik, hogy az ő fő hadi szállása *Erfurtba* legyen.

~~~~~

A' múlt Mártzius hónapjában egy Hannoverai bádokos egy bádokból tsinált koporsót készített, azt Frantzia színekkel meg festette, hat bádokból tsinált és Fr. színruhába öltözött katonáknak vállaira tette, 's áruló bóltjának ablakába helyezettte. Az ott lévő Fr. Commendánsnak tudtára adatván e' dolgot, a' bádokost megfogatta, 's tömlőtze vettette. Ritka, ha ennek a' bádogosnak találmánya bé nem tellyesedik.

Frantzia Birodalom.

A' Londoni 4-ik Octoberi tudósítások szerént, minekutánna a' Lord *Wellington* vezérleése alatt lévő Anglus és Spanyol hadi seregek Septemb. 8-ik napján a' St. Sebastiani erősséget capitulatio által megvettek volna, a' nevezett vezér hadi seregeinek egy jó részével, úgymint 25000 emberrel a' Bidassoa folyóvízen, melly a' Pyreneusi hegyekben ered, és Fr. Országot Spanyol Országtól elválasztja, Frantzia Országba benyomúlt, az azon Ország ha-

tárán lévő *St. Jean de Luz* kis erősséget elfoglalta, 's tovább ment. Ezt a' történetet a' Német Országi közönséges újság le-vel, az úgy nevezett *Allgemeine Zeitung* is megerősíti, sőt azt mondja, hogy azon egyesült hadi sereg a' Bayonnei kerületben, és a' nevezett Anglus Vezérnek fő hadi szállása Ustaritzban legyen, és hogy Marsal *Soult* a' Spanyol Országban volt Fr. ármadának fő vezere, az ellenséggel való külömbkülömb útközetekben 10000 embernél többet, sok ágyút és munitziót elvesztett.

Az Augspurgi 26-ik Octoberi újság levelek Frantzia Orzágnak jelenvaló nyughatatlanságát ekképen festik le: Páris városának municipalitása, avagy polgári Előjárói Octob. 17-ikén, az uralkodó Császárne 's Királyné eleibe St. Cloubba audientziára menvén, illy foglalatú adressét vagy esedező levelet nyújtottak bé a' Seinei osztálynak nevében: *Asszonyom!* Az a' hirdetmény, mellyet Felséged mostanában kiadott, minden Frantziáknak szíve-ke behatott. Lehetetlen, hogy a' *Mária Trézia* leánya a' maga népeinek vitézi bátorságokat, és erejeket héjjába serkentse fel, és hogy a' Frantzia nemzetnek a' maga uralkodó Fejedelmehez való szeretetben valaki vetélkedő társa lehessen, semmi áldozatok, semmi erőlködések nem lesznek annak drágák, mihelyt azokat a' betsüllet kívánnya, lehetetlen a' Fr. népnek ditsőség nélkül élni, soha meg nem fogják engedni, hogy az ő Császárijoknak borostyán koszorúja meghervadjon, 's mások által elvétessen. s. a. t.

A' Bétsi Cursus Okt. 30-ik napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 165 $\frac{1}{2}$ Forint Váltótzédulában. — Egy Császár arany 7 forint 57 $\frac{1}{4}$ kr. — Egy Hollandus arany 7 forint és 57 kr.